

آفتاب

پژوهش‌های علمی و ادبی

اسدالله رضایی

پاسان به
شبهان و هایت

بمقدمه استاد احمد عابدی

www.Aftab.ir

سرشناسه: رضایی، اسدالله، ۱۳۴۳، توشیحگر
عنوان و نام پدیدآور: پژوهشی پیرامون اصول کافی [پاسخ به پرسش‌های وهابیت] / اسدالله رضایی؛ با
مقدمه احمد عابدی.

مشخصات نشر: تهران: مشعر، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۶۲۰ ص.

شابک: ۵-۲۳۰-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع: کلیبی، محمد بن یعقوب - ۳۲۹ ق. -- نقد و تفسیر

موضوع: کلیبی، محمد بن یعقوب - ۳۲۹ ق. الکافی، اصول -- نقد و تفسیر

موضوع: حدیث شیعه -- قرن ۴ -- نقد و تفسیر

شناسه افزوده: عابدی، احمد، ۱۳۳۹ -- مقدمه نویسنده

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۴۲۲۵ ک ۸ / ۱۲۹ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷ / ۲۱۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۹۹۸۰۳

پژوهشی پیرامون اصول کافی

● تألیف:	اسدالله رضایی
● تدوین:	پژوهشکنده حج و زیارت
● ناشر:	مؤسسه فرهنگی هنری مشعر
● چاپ و صحافی:	چاپخانه مشعر
● لویت چاپ:	اول - تابستان ۱۳۹۲
● شمارگان:	۵۰۰۰ نسخه
● بها:	۱۸۰۰۰ تومان

شابک: ۵-۲۳۰-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸ ISBN: 978-964-540-430-5

مراکز پخش و فروشگاه‌های مشعر:

تهران: تلفن: ۰۳۰۳۱۲۰۶۴۵ / قم: تلفن: ۰۲۱ / ۳۷۸۳۸۴۰۰ - ۲۵۱

فهرست

۷	فهرست
۲۱	مقدمه
۲۵	سخنی با خوانندگان
۲۹	بخش اول: معرفی کلینی و کافی
۲۱	مقدمه
۲۳	فصل اول: ترجمه و ویژگی‌های ثقة الاسلام کلینی
۳۳	۱. نام و زادگاه کلینی
۳۷	۲. ولادت و مدت عمر کلینی
۴۰	۳. وفات کلینی ۵۳۲۸ ه. ق. یا ۵۳۲۹ ه. ق.
۴۲	سال تناثر النجوم!
۴۴	۴. مدفن و مزار کلینی
۴۸	۵. خانواده مرحوم کلینی
۴۹	۶. کلینی و فراگیری حدیث
۵۰	۷. بغداد آخرین پایگاه کلینی
۵۰	۸. اساتید و مشایخ کلینی
۵۴	۹. شاگردان کلینی

فصل دوم: کلینی از دیدگاه عالمان	۵۷
۱. کلینی از منظر عالمان امامیه	۵۷
۲. کلینی در نگاه دانشمندان اهل سنت	۵۸
فصل سوم: جایگاه کافی در میان مجامع حدیثی	۶۱
۱. ویژگی‌های کتاب کافی	۶۳
الف) نزدیک به عصر امام علیه السلام	۶۳
ب) کافی و ابتکار جدید	۶۴
ج) جامعیت بی‌بدیل کافی	۶۵
د) کافی الگو برای دیگران	۶۶
هـ) دقت در متن و سلسله اسناد	۶۶
و) تلاش در کاهش اسناد	۶۸
ز) عدم ذکر روایات معارض	۶۹
ح) ترتیب احادیث باب، بر ملاک صحت و	۷۰
ط) تطبیق روایات با عنوان باب	۷۰
ی) آوردن نص احادیث	۷۰
ک) اجابت نیاز و احساس وظیفه	۷۰
ل) فزونی احادیث کافی بر کل صحاح	۷۱
۲. کافی مورد تأیید دانشمندان	۷۲
۳. صحت و سقم روایات کافی	۷۴
فصل چهارم: اهمیت کافی در مقایسه با صحاح ششگانه	۷۷
۱. صحیح بخاری	۷۷
الف) اغراق نسبت به بخاری	۷۷
ب) اختلاف در اصحّیت	۷۹
ج) نام اصلی صحیح بخاری	۸۰

۸۱	د) انتساب کتاب به مؤلف
۸۴	ه) نمود یافتن کینه بخاری نسبت به ابوحنیفه
۸۵	و) چالش‌های مهم صحیح بخاری
۸۸	۲. نگاهی به جوامع دیگر اهل سنت
۹۳	نتیجه‌گیری
۹۵	بخش دوم: نقل و نقد اشکالات بر اسناد کافی
۹۷	آغاز
۹۷	فصل اول: انگیزه‌ها و اشکالات وهابی‌ها بر کافی
۹۷	گفتار اول: انگیزه‌های وهابیان از نقد بر اصول کافی
۹۸	۱. اهمیت کافی در میان کتاب‌های روایی
۹۹	۲. تاسازگاری با اعتقاد وهابی‌ها
۹۹	۳. مذمت صحابه در کافی
۱۰۰	۴. تحریف قرآن و مصحف علی‌اش
۱۰۰	گفتار دوم: اشکالات وهابیان بر کتاب کافی
۱۰۰	۱. عدم حجیت روایات کافی
۱۰۱	الف) فقدان دانش حدیث‌شناسی در شیعه
۱۰۲	ب) نرسیدن اسناد کافی به رسول الله ﷺ
۱۰۳	بررسی و نقد اشکال استنادی
۱۰۳	الف) افترا و تهمت به شیعه
۱۰۷	ب) ادعای نرسیدن اسناد کافی به رسول الله ﷺ
۱۰۷	یک - اتصال احادیث شیعه به رسول الله ﷺ
۱۱۱	دو - عدم اتصال همه روایات مکتب خلفاء به رسول الله ﷺ
۱۱۳	ج) فقدان معیار شناخت حدیث صحیح از ناصحیح!
۱۱۳	یک - تقدّم تدوین حدیث در مکتب اهل بیت علیهم السلام

- اول: مکتوبات امیرالمؤمنین (ع) ۱۱۴
- دوم: صحیفه‌های مکتوب پس از علی (ع) ۱۱۷
- دو - نقش امام صادق (ع) در تدوین و انتقال حدیث ۱۲۰
- اول - جایگاه امام صادق نزد عالمان اهل سنت ۱۲۰
- دوم: تربیت یافتگان مکتب امام صادق (ع) ۱۲۲
- سه - تدوین دانش رجال در مکتب اهل بیت (ع) ۱۲۴
- چهار - پیامد منع تدوین و نقل حدیث ۱۲۸
- اول - فرمان منع تدوین حدیث ۱۲۸
- دوم - نابودکردن احادیث رسول الله (ص) ۱۳۱
- سوم - ظهور جاعلان حدیث ۱۳۲
۲. اضافه شدن بر تعداد کتاب‌های کافی ۱۳۴
- الف) طرح اصل اتهام ۱۳۵
- ب) بررسی و نقد افزودن بر کتاب‌های کافی ۱۳۶
- یک - اظهار نظرهای متفاوت ۱۳۶
- دو - عدم تأیید عدد پنجاه ۱۳۷
- سه - سلیقه‌های مختلف در شمارش ۱۳۸
- چهار - راجح نهایی ۱۴۱
۳. تردید در روضه کافی ۱۴۴
- بررسی و نقد تردید در روضه کافی ۱۴۵
- الف) تعمق در سند ۱۴۵
- ب) بررسی موارد استناد ۱۴۷
- یک - ادعای خلاف واقع ابوزهره! ۱۴۷
- دو - شواهدی بر صحت استناد روضه به کلینی ۱۵۰
- نتیجه‌گیری ۱۵۳

بخش سوم: بررسی و نقد ادعای تحریف قرآن کریم به روایت کلینی.....	۱۵۵
مقدمه.....	۱۵۷
فصل اول: اعتقاد شیعه به تحریف قرآن کریم.....	۱۵۹
۱. طرح اتهام شیعه به تحریف قرآن.....	۱۵۹
۲. بررسی و نقد اتهام تحریف.....	۱۶۰
الف) مفهوم تحریف.....	۱۶۰
یک - تحریف در لغت.....	۱۶۰
دو - تحریف در اصطلاح.....	۱۶۱
ب) شیعه و اعتقاد به تحریف.....	۱۶۲
یک - ضرورت مذهب شیعه بر عدم تحریف.....	۱۶۳
دو - قرآن و امامان معصوم شیعه.....	۱۶۴
سه - تحریف ناپذیری قرآن از نگاه عالمان مؤثر شیعه.....	۱۶۷
فصل دوم: کلینی و اعتقاد به تحریف قرآن.....	۱۸۱
۱. طرح اتهام تحریف.....	۱۸۱
۲. بررسی و نقد اتهام تحریف قرآن نسبت به کافی.....	۱۸۴
مرحله اول: پاسخ نقضی.....	۱۸۶
الف) نقص و دگرگونی در الفاظ و حروف قرآن.....	۱۸۷
ب) نقص و تغییر در تعداد آیات قرآن.....	۱۸۸
ج) نقص و زیادی در تعداد سوره ها.....	۱۹۶
د) تحریف در متن آیات.....	۱۹۸
ه) حذف بخشی از آیات قرآن.....	۲۰۱
مرحله دوم: پاسخ حلی به تحریف قرآن.....	۲۰۳
نکته اول: آغاز و زمینه تهمت تحریف، به کلینی.....	۲۰۴
نکته دوم: ادعای کافی صحیح ترین کتاب!.....	۲۰۷

- موضع کلینی نسبت به احادیث نشان‌دهنده تحریف ۲۱۰
- عناوین و روایات موهم تحریف ۲۱۳
- یک - عناوین، پیام‌آور تحریف ۲۱۳
- دو - روایات نشان‌دهنده تحریف ۲۱۳
- اول - علی علیه السلام و ولایت ۲۱۳
- دوم - اهل بیت علیهم السلام ۲۱۵
- مهم‌ترین روایات دال بر تحریف و نقصان قرآن ۲۱۶
- بررسی و نقد افترای تحریف قرآن ۲۱۸
- یک - بازخوانی عناوین کافی ۲۱۸
- اول - خطبه مؤلف و مهم‌ترین نکات ۲۱۹
- دوم - دفع اتهام بر اساس عناوین ۲۲۰
- دو - متن روایات دال بر تحریف ۲۲۴
- اول - احادیث علی علیه السلام و ولایت ۲۲۴
- دوم: احادیث اهل البیت علیهم السلام ۲۳۶
- سوم - پاسخ روایات تحریف ۲۴۱
- فصل سوم: مصحف امیرالمؤمنین علیه السلام حقیقت یا توهم؟ ۲۶۱
۱. طرح اشکال بر مصحف علی علیه السلام ۲۶۱
۲. بررسی و نقد مزعوم خواندن مصحف علی علیه السلام ۲۶۴
- الف) آیا مصحف علی مزعوم، موهوم و خیال است؟ ۲۶۵
- یک - گزارش از مصحف علی علیه السلام در منابع اهل سنت ۲۶۵
- دو - نادرست بودن تضعیف خبر مصحف علی علیه السلام ۲۶۷
- ارزیابی و نقد اشکالات ۲۶۹
- ب) محتوای مصحف علی علیه السلام ۲۷۲
- ج) نقش کلینی در ترویج مصحف علی علیه السلام ۲۷۷

.....	د) کتاب سلیم بن قیس	۲۷۷
.....	ه) منع از کتابت جز قرآن	۲۷۹
.....	و) لازمه مصحف علی (ع) کوتاهی در امر تبلیغ! نیست	۲۸۶
.....	ز) وضعیت فعلی مصحف	۲۸۷
.....	نتیجه‌گیری	۲۸۹
.....	بخش چهارم: غلو در امامت به روایت کافی	۲۹۱
.....	مقدمه	۲۹۳
.....	فصل اول: طرح اندیشه امامت، از سوی عبدالله بن سبا	۲۹۵
.....	۱. طرح اتهام	۲۹۵
.....	۲. بررسی و نقد ادعای دسیسه ابن سبا	۲۹۷
.....	الف) مفهوم «شیعه»	۲۹۸
.....	یک - شیعه در لغت	۲۹۸
.....	دو - شیعه در اصطلاح	۲۹۹
.....	ب) پیدایش و ظهور شیعه	۳۰۱
.....	یک - قرآن و اصطلاح شیعه	۳۰۲
.....	دو - جلودگاه عینی شیعه در عصر رسول الله (ص)	۳۰۷
.....	اول - علی (ع) و شیعیانش در بهشت	۳۰۷
.....	دوم - علی (ع) و شیعیانش رستگارانند	۳۰۸
.....	سوم: علی (ع) و شیعیانش روز قیامت راضی‌اند	۳۰۹
.....	چهارم: وعده‌گاه علی (ع) و شیعیانش برحوض	۳۱۰
.....	پنجم: شیعیان درحالی‌که طرف راست و چپ اهل بیت هستند وارد بهشت می‌شوند	۳۱۰
.....	ششم: شیعیان، دست به دامن علی (ع)	۳۱۰
.....	سه - نمادها و شخصیت‌های شیعه در زمان رسول الله (ص)	۳۱۳
.....	ج) ابن سبا، طراح امامت!	۳۱۴

- د) نقد اتهام طراحي امامت، از سوی ابن سبأ..... ۳۱۵
- یک - علی علیه السلام وزیر و وصی و جانشین پیامبر..... ۳۱۶
- دو - علی علیه السلام ولی هر مؤمن..... ۳۱۷
- سه - اطاعت علی علیه السلام اطاعت رسول الله صلی الله علیه و آله..... ۳۱۸
- چهار - سفارش آسمانی ویژه..... ۳۱۸
- پنج - علی علیه السلام، سید عرب..... ۳۱۹
- شش - علی علیه السلام، روشنگر موارد اختلاف میان امت..... ۳۱۹
- هفت - علی علیه السلام، هارون رسول الله صلی الله علیه و آله..... ۳۱۹
- هشت - دو امانت گرانسنگ و جداناپذیر..... ۳۲۰
- نه - حدیث غدیر، ماندگارترین..... ۳۲۱
- فصل دوم: غلو در امامت و ریشه‌های آن..... ۳۲۹
۱. طرح اصل اتهام..... ۳۲۹
۲. بررسی و نقد یهودی بودن امامت و غلو در آن..... ۳۳۱
- الف) هویت موهوم و ساختگی بودن ابن سبأ..... ۳۳۱
- یک - تردید در هویت ابن سبأ..... ۳۳۱
- دو - تردید در ملیت و زادگاه ابن سبأ..... ۳۳۳
- سه - تردید در نسب ابن سبأ..... ۳۳۴
- چهار - موهوم بودن سرانجام و اهداف ابن سبأ..... ۳۳۴
- پنج - تأثیرگذاری شگفت‌آمیز ابن سبأ..... ۳۳۷
- شش - افسانه بودن ابن سبأ..... ۳۴۰
- هفت - ابن سبأ در منابع شیعه..... ۳۴۵
- ب) غلو در امامت، مفهوم و ملاک آن..... ۳۵۱
- یک - مفهوم‌شناسی غلو..... ۳۵۲
- دو - ملاک غلو..... ۳۵۴

ج) غلو و غلات از نگاه شیعه.....	۳۵۶
یک - موضع امامان شیعه.....	۳۵۶
دو - موضع عالمان شیعه.....	۳۵۷
سه - اتهام غلو به کدام شیعه؟.....	۳۵۸
فصل سوم: بررسی مصادیق غلو در امامت، به روایت کافی.....	۳۶۱
۱. امامت و اصول دین.....	۳۶۱
ارزیابی و فرو ریختن مینا و بنا.....	۳۶۲
یک - عدم غلو در اصل امامت.....	۳۶۲
اول - امامت از اصول دین.....	۳۶۴
دوم - تکفیر شیعه!.....	۳۶۵
سوم - غلو و اتهام به غلو.....	۳۶۷
چهارم - عدم انطباق با معیارهای غلو.....	۳۶۹
دو - بررسی روایات باب دعائم الاسلام کافی.....	۳۶۹
محور نخست: تقدم ولایت بر شهادتین.....	۳۷۰
محور دوم: برتری ولایت بر نماز.....	۳۷۲
۲. برتری یا مساوی بودن مقام امامت و نبوت.....	۳۷۷
بررسی و نقد.....	۳۷۸
یک - برتری یا همانندی علما با انبیای بنی اسرائیل.....	۳۷۸
دو - برتری نه غلو.....	۳۸۰
سه - مغالطه غیر منصفانه.....	۳۸۱
۳. امتیازهای نبوت و امامت.....	۳۸۳
الف) امامت ابراهیم علیه السلام	۳۸۳
ب) وحی و امامان.....	۳۸۶
۴. عصمت امامان علیهم السلام و غلو.....	۳۸۸

۳۸۹	طرح ادعای غلو در عصمت
۳۹۰	ارزیابی و نقد غلو در عصمت
۳۹۱	الف) مفهوم عصمت
۳۹۲	ب) عصمت و اختلاف مینا
۳۹۵	ج) نگاهی به دلایل عصمت امام علیه السلام
۳۹۵	یک - دلایل عقلی
۳۹۶	دو - دلایل نقلی
۴۰۲	د) بررسی روایات عصمت امام علیه السلام
۴۱۷	ه. غلو، و علم غیب امامان علیهم السلام
۴۱۷	الف) طرح اصل اشکال
۴۱۸	ب) بررسی و تصحیح نه غلو
۴۱۹	یک - نگاه کلی به روایات دال بر علم غیب ائمه علیهم السلام
۴۲۱	دو - دیدگاه کلی امامیه و علم غیب ائمه علیهم السلام
۴۳۸	نتیجه گیری
۴۴۱	بخش پنجم: تکفیر و مذمت صحابه در کافی
۴۴۳	مقدمه
۴۴۵	فصل اول: اصل شبهه تکفیر صحابه
۴۴۵	۱. طرح اتهام
۴۴۷	۲. بررسی و نقد اتهام تکفیر اصحاب
۴۴۸	الف) مفهوم شناسی «کفر»، «تکفیر» و
۴۴۹	ب) مفهوم اصحاب و صحابه
۴۵۱	ج) تاریخچه و علت تکفیر صحابه
۴۵۳	د) منکران امامت
۴۵۵	اول - منکران امامت محکوم به کفر و نجاست اند

دوم - منکران امامت محکوم به اسلام.....	۴۵۶
سوم - کلینی و حکم مخالفان امامت.....	۴۶۱
فصل دوم: عادل یا فاسق بودن صحابه.....	۴۶۳
۱. دیدگاه جمهور اهل سنت نسبت به عدالت صحابه.....	۴۶۴
الف) دلایل عدالت اصحاب.....	۴۶۵
آیات قرآن کریم.....	۴۶۶
احادیث و عدالت همه صحابه.....	۴۶۷
ب) بررسی و نقد دلایل عدالت کل صحابه.....	۴۶۸
بررسی آیات قرآن بر عدالت اصحاب.....	۴۶۸
بررسی و چالش احادیث بر عدالت همه صحابه.....	۴۷۴
۲. دیدگاه شیعه نسبت به عدالت صحابه.....	۴۷۸
الف) ملاک ارزیابی صحابی واقعی.....	۴۷۸
یک - چهره‌های مورد تأیید رسول الله ﷺ.....	۴۷۹
دو - عمل، محک ارزیابی.....	۴۸۱
ب) خطا بودن ادعای اجماع.....	۴۸۶
۳. نقش کافی در مذمت و تکفیر صحابه.....	۴۸۹
بررسی و تبیین روایات.....	۴۹۱
الف) اختلاف در شأن نزول آیات.....	۴۹۲
ب) مساوی نبودن ارتداد با خروج از دین.....	۴۹۲
ج) استثنای سه نفر به عنوان سمبل.....	۴۹۵
۴. نقش منابع اهل سنت در مرتد خواندن و تکفیر صحابه.....	۴۹۶
الف) اصحاب دربند کشیده شده.....	۴۹۶
ب) عدم اجازه ورود بر حوض.....	۴۹۷
ج) دُور باد! دُور باد!.....	۴۹۷

- ۴۹۸..... (د) ارتکاب جنایت
- ۴۹۸..... (ه) بازگشت به قهقری
- ۴۹۸..... (و) به کفر باز نگردید!
- ۴۹۹..... (ز) پیروی از دین یهود و نصاری!
- ۵۰۳..... فصل سوم: تکفیر، سبّ و مُعَذِّب بودن شیخین
- ۵۰۳..... ۱. طرح اشکال تکفیر و
- ۵۰۴..... ۲. ارزیابی و نقد این اشکال
- ۵۰۵..... الف) ادعای بی دلیل
- ۵۰۶..... ب) نامه امام ابی الحسن موسی علیه السلام
- ۵۰۷..... ج) عدم ایمان واقعی شیخین
- ۵۱۴..... د) ادعای سبّ و لعن ابابکر و عمر!
- ۵۱۵..... ۳. ارزیابی و باز خوانی اتهام
- ۵۱۵..... الف) تفاوت مفهوم سبّ و لعن
- ۵۱۷..... ب) ممنوعیت سبّ و دشنام در روایات شیعه
- ۵۲۰..... ج) معاویه بنیانگذار بدعت سبّ
- ۵۲۵..... فصل چهارم: تکفیر و لعن اُمّ المؤمنین عایشه (م ۵۷ق)
- ۵۲۵..... ۱. طرح اشکال
- ۵۲۶..... ۲. بررسی و نقد این اشکال
- ۵۲۶..... الف) عدم خروج از اسلام
- ۵۲۶..... ب) اتهام بزرگ
- ۵۲۷..... ج) خیانت علمی
- ۵۲۸..... د) تحرکات اُمّ المؤمنین عایشه
- ۵۳۰..... ه) مذمت اُمّ المؤمنین عایشه در احادیث اهل سنت
- ۵۳۸..... و) اُمّ المؤمنین عایشه از نگاه شیعه

۵۵۷	فصل پنجم: راه حل معقولانه نسبت به صحابه
۵۶۳	نتیجه گیری بخش های پنج گانه
۵۶۹	کتابنامه

www.ketab.ir

مقدمه

کتاب کافی قدیمی‌ترین اثر در میان جوامع حدیثی شیعی است. این کتاب در دوران غیبت صغری و به‌دست ثقة الاسلام کلینی تدوین شده و مرجع عالمان و فقیهان شیعه در طول تاریخ بوده است.

مرحوم کلینی همانند هر مؤلف دیگری کتاب خود را صحیح و قابل اعتماد می‌داند، اما دیگران چون مقلد او نیستند باید به‌بررسی و ارزیابی آن پردازند. تنها کتابی که به‌نظر شیعه مرجع و حجت بوده و همه باید به آن تمسک نمایند، قرآن کریم است. اما هر کتاب دیگری اعم از کتب اربعه شیعه یا صحاح سته اهل سنت باید تک‌تک احادیث آن مورد تحقیق و پژوهش قرار گرفته و طبق ضوابط علم رجال و درایه و فقه الحدیث و سایر معیارها واکاوی و ارزیابی شوند، و چنانچه صحت آنها اثبات شد آن‌گاه می‌توان به آنها تمسک نمود.

متأسفانه در قرن اخیر فرقه وهابیت و برخی از پیروان آنان دانسته یا ندانسته و برای پیروی و تبعیت کردن از دستوراتی که امریکا و یهود به آنان داده‌اند و برای ایجاد تفرقه بین مسلمانان کتاب‌های زیادی را تدوین کرده و به‌زعم خودشان به‌مبارزه با کتاب کافی پرداخته‌اند.

آنان با این فریه و تهمت که تمام آنچه در کتاب کافی آمده، مورد قبول شیعه است، به‌مبارزه با شیعه پرداخته و با جمع کردن برخی روایات بدون تفکیک صحیح از سقیم و

شاذ و ضعیف و مرسل را با دیگر احادیث خلط نموده و اینگونه روایات را بدون آنکه معنای آنها را بفهمند یا با سایر روایات و عقاید شیعه مقایسه کنند، نشانه گرفته و به غوغاسالاری و شیطنت روی آورده‌اند؛ درحالی‌که نمونه این روایات در کتب خود آنان بیشتر وجود دارد.

علاوه بر آن، هرگز شیعه ادعا نمی‌کند که تمام احادیث کتب اربعه صحیح و مورد اعتماد است. شاید گروهی همه روایات کتب اربعه را از نظر سندی صحیح بدانند اما از جهت محتوا و فقه‌الحديث و جمع روایات متعارض هرگز ادعا نمی‌کنند که باید مضمون و محتوای تمام روایات را پذیرفت یا به‌همه آنها اعتقاد داشت. واضح است که اعتقاد به مضمون دو حدیث متعارض ممکن نیست هر چند آن دو حدیث، صحیح یا موثق باشند.

اما اهل سنت که صحیح بخاری را تالی تلو قرآن کریم می‌دانند، با این مشکل مواجه هستند. اگر کسی روایات خلاف عقل و منطق و خلاف ضرورت‌های تاریخ و حتی خلاف اعتقادات همه مسلمانان در باب توحید، نبوت و معارف دین را جمع کند، مثنوی هفتاد من کاغذ شود.

مقصود آن است که این‌گونه اشکالات به‌خود اهل سنت بیشتر وارد است تا به‌شیعه. شیعه هرگز حدیث خواندن را عبادت تلقی نمی‌کند و فقط قرائت قرآن، دعا، ذکر، نماز، روزه و حج را عبادت می‌داند، درحالی‌که اهل سنت ختم بخاری گرفته و آنرا همانند قرآن تلاوت می‌کنند و این خود نوعی بدعت در دین بوده و از مصادیق روشن عبادت به‌غیر ما انزل الله تعالی است. این‌گونه اشکالات در آثار، اعمال و رفتار وهابیان فراوان است. اما شیعیان کمتر به‌نقد این مسائل می‌پردازند و هدف آن است که اختلاف و تفرقه بین مسلمانان بیشتر نشود. و اگر خوف از ایجاد تفرقه نبود، ما می‌توانستیم ده‌ها کتاب در نقد تنها باب التوحید کتاب بخاری بنویسیم.

پژوهش حاضر که اثر عالمانه و محققانه جناب حجت الاسلام و المسلمین آقای

اسدالله رضایی است، به این مهم پرداخته و شبهات وهابیان را با قلمی وزین و مؤدبانه و با استدلالات روشن و منطقی پاسخ داده است. ورود در این عرصه نیازمند اطلاعات کافی در موضوعات مختلف رجال، درایه، فقه الحدیث، اعتقادات، کلام، تاریخ، فقه، تفسیر، شأن نزول، علوم قرآن و... دارد و جناب آقای رضایی به خوبی از عهده برآمده و تبحر و تخصص خود در علوم فوق را به منصه ظهور رسانده است.

از خدای متعال مسئلت دارم قلم وزین و دقیق این محقق فرهیخته همیشه در خدمت دفاع از مکتب اهل بیت بوده و در آینده شاهد دیگر آثار عالمانه ایشان باشیم.

بمنه و کرمه

والحمد لله رب العالمین

احمد عابدی